

A hónap asztrofotója

Kettős páros mélyég csoda látható a novemberi hónap képén. Különlegességük az, hogy nem valami elérhetetlenül távoli, csak óriás robottávcsővel elcsíphető galaxis-csoportról van szó, nem is kettőscsillagokról, hanem jól ismert mélyég-objektumokról, melyekről az amatőrcsillagász nem is gondolná, hogy együtt ábrázolhatóak egy fényképen. A Perseus-ikerhalmazt és a Tejút sávjának közepén megfigyelhető Szív- és Lélek-köd párost teleobjektív segítségével bizony egy látómezőbe lehet komponálni!

Hazánkban az elmúlt években két új tendencia alakult ki a mélyég-fotózásban. Azok, akik régóta használnak nagyobb, 20–25 cm tükrórtmétrőjű reflektorokat DSLR fényképezőgéppel, azok lassacskán nem nagyobb távcsőre, hanem inkább CCD kamerára váltanak, így ugyanazzal az optikával kisebb látómezőben, de nagyobb felbontással és jobb jel-zaj aránnyal, tehát tisztábban örökíthetik meg a halvány, kiterjedt égitesteket. Azok viszont, akik nem tudják, vagy akarják vállalni a távcsöves CCD kamerás fotózás nehézségeit, többnyire rákaptak a kisebb refraktorokkal való fotózásra. Ezek mellett pedig egyre népszerűbbek a fényképezőgépekhez kapható teleobjektívek, melyek színi korrigáltsága és képszelí leképezése az idő előrehaladtával egyre jobbá vált, ma már az asztrofotós igényeket is kielégíti. A rövid fókuszos (70–200 mm) és nagy fényerő (f/2,8–f/4) mellé az észlelő jól korrigált, hatalmas látómezőt kap, ami rövidebb összexpoziációs idővel is igen mélyre repíti a fotóst. A teleobjektív fotózás célpontjait elsősorban a Tejút-részletek jelentik, a fotón az alakzatok már néhány perc alatt kirajzolódnak, néhány órás fénygyűjtés pedig káprázatos felvételekhez vezet.

100 mm-es fókuszos és DSLR gépváz esetén a képátló égre vetített képe 15 fok körül alakul. Ez a Cassiopeia csillagkép látszó átmérője. Valamivel nagyobb, mint kinyújtott karral a

tenyerünk. Helyezzessük hát a tenyerünket az északi félteke Tejútján! A 2016-os teleobjektív Tejút-részletképek sora valahol a Sagittarius csillagképben kezdődött, Schmall Rafael Lagúna-Trifid párosával, majd az Aquila régiójában többen is megörökítették a kavargó kozmikus porfelhők sokaságát. A kiterjedt porfelhők teleobjektív ábrázolására Tepliczky Csilla a Vulpecula és a Sagitta csillagképeket átszelő poros Tejút-fotójával tette fel a koronát. Nyár végén egyértelmű teleobjektív sláger volt az Észak-Amerikaköd és környezete. A nagy látómezőből adódóan több olyan felvétel is készült, amely tudatosan helyezett több mélyég-objektumot a látómezőbe, melyek közül igen érdekesre sikerült dr. Horváth Zsolt M39-ről és a Selyemgubó-ködről készült felvétele, amely a régiót behálózó csillagközi anyag struktúráit is remekül ábrázolta.

A halványabb őszi Tejút kevésbé érdekes a teleobjektív fotósok számára – gondolnánk. Azonban rácáfolt erre Klamérius Adrien igazán ötletes témaválasztása. Egy látómezőbe hozta a H-alfában ragyogó Szív- és Lélek-ködot (IC 1805, IC 1848), és a 3,7 és 3,8 magnitúdós párból álló Perseus-ikerhalmazt. Külön-külön mindkét égitest távcsöves fotótéma, azonban a Tejút közel átlós megdöntésével, a két égitestpáros átlós elhelyezésével igen tetszetős kompozíció született 100 mm-es fókuszos mellett. Külön emeli a fotó erejét az égitest párosok ellentétes megjelenése: az elterpeszkedő szokatlan alakú vörös ködökkel szemben a kompakt halmazok. A sejtlemes keletkezés és a nyilvánvaló „készen” lét kettőssége. Meghökkenítően egyértelmű az égitestek közelsége és egysége a fotón.

A felvételt Klamérius Adrien készítette 200 mm-es f/2,8-as Canon teleobjektívvel, Canon EOS 60Da fényképezőgéppel 174x5 perc összexpoziációval, 100 mm-es fókusznál, f/4-es blendével a Mátrából és a Zselicből.

Franciscs László